

รายงานผลการวิเคราะห์คาดการณ์ผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้งในพื้นที่เขตชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยา ปี 2566 - 2567

▶ ข้อเท็จจริง และ สถานการณ์ภัยแล้งปัจจุบัน

จากข้อมูลรายงานปริมาณน้ำฝนในช่วง 1 มกราคม - 27 สิงหาคม ปี 2566 เปรียบเทียบกับปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยมีปริมาณน้ำฝนสรุปได้ว่าสถานการณ์ปริมาณฝนปี 2566 ต่ำกว่าสถานการณ์ภัยแล้งเมื่อปี 2557/2558 และปี 2562/2563 แต่สถานการณ์ภัยแล้งปี 2566 ยังมีความน่ากังวลอยู่ เนื่องจากผลกระทบจะส่งให้ในปี 2567 มีสภาพอากาศร้อน ความชื้นน้อย และภาวะแห้งของน้ำสูง ปริมาณน้ำสูญเสียมาก รวมทั้งกรมชลประทานคาดการณ์ปริมาณน้ำฝนในปี 2566 ว่าจะมีปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าปี 2565 ส่งผลให้หลายพื้นที่ที่ทิ้งไว้ และนอกเขตชลประทานยังประสบปัญหาภัยแล้ง และมีน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร

▶ ผลการคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงน้ำน้อยที่มีโอกาสเกิดภัยแล้ง

▶ รายงานการคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในเขตชลประทาน บริเวณลุ่มเจ้าพระยาประมาณ 7.34 ล้านไร่ รวมทั้งสิ้น 22 จังหวัด แบ่งเป็นภาคเหนือตอนล่าง 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย และจังหวัดอุตรดิตถ์ และภาคกลาง 15 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ฉะเชิงเทรา ชัยนาท นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี และจังหวัดอ่างทอง โดยภัยแล้งจะเริ่มขึ้นในช่วงเดือนกันยายน ปี 2566 เป็นต้นไป

▶ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ ได้นำข้อมูลการคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในเขตชลประทาน บริเวณลุ่มเจ้าพระยาของกรมชลประทานมาดำเนินการวิเคราะห์คาดการณ์ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากสถานการณ์ภัยแล้ง โดยเปรียบเทียบสถานการณ์การเพาะปลูกข้าวนาปรัง ปีเพาะปลูก 2566/2567 กับ ปี 2562/2563 เพื่อเสนอพิจารณา ใน 2 กรณีได้แก่

1) กรณีเสียหายสิ้นเชิงปีเพาะปลูก 2566/2567 วิเคราะห์จากกรณีเกษตรกรยังคงปลูกเต็มพื้นที่ 7.34 ล้านไร่ รวม 22 จังหวัด แบ่งเป็นภาคเหนือตอนล่าง 7 จังหวัด ภาคกลาง 15 จังหวัด เนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปรังประมาณ 7.34 ล้านไร่ คาดการณ์มูลค่าผลกระทบรวม ประมาณ 50,106.48 ล้านบาท ประกอบด้วยภาคเหนือตอนล่างประมาณ 13,379.89 ล้านบาท และภาคกลางประมาณ 36,726.59 ล้านบาท

2) กรณีเสียหายใกล้เคียงกับภัยแล้งที่เกิดขึ้นในปี 2562/2563 พื้นที่ 2.09 ล้านไร่ รวม 22 จังหวัด แบ่งเป็นภาคเหนือตอนล่าง 7 จังหวัด ภาคกลาง 15 จังหวัด มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปรังประมาณ 2.09 ล้านไร่ มูลค่าผลกระทบรวมประมาณ 14,682.64 ล้านบาท ประกอบด้วยภาคเหนือตอนล่างประมาณ 2,688.20 ล้านบาท และภาคกลางประมาณ 11,994.44 ล้านบาท

▶ ภาคเหนือตอนล่าง

- จำนวน 7 จังหวัด
- ได้แก่ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย และอุตรดิตถ์

▶ ภาคกลาง

- จำนวน 15 จังหวัด
- ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ฉะเชิงเทรา ชัยนาท นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี และอ่างทอง

ที่มา : จากการคำนวณโดย ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 6 กันยายน 2566)

หมายเหตุ : (1) พื้นที่เสียหายสิ้นเชิง หรือพื้นที่เสียหายเท่ากับพื้นที่คาดการณ์พื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2566/2567 ของกรมชลประทาน

(2) มูลค่าผลกระทบ คำนวณได้จากพื้นที่(ไร่) x ผลผลิตต่อไร่ของแต่ละจังหวัด x ราคาเฉลี่ยรายเดือนของแต่ละจังหวัด ปี 2566

(3) พื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2562/2563 ของกรมชลประทาน

(4) มูลค่าผลกระทบ คำนวณได้จากพื้นที่(ไร่) x ผลผลิตต่อไร่ของแต่ละจังหวัด x ราคาเฉลี่ยรายเดือนของแต่ละจังหวัด ปี 2566

รายงานผลการวิเคราะห์คาดการณ์ผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้งในพื้นที่เขตชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยา ปี 2566 - 2567

ตารางการคาดการณ์มูลค่าผลกระทบ ใน 2 กรณี ได้แก่เสียหายสิ้นเชิง และเสียหายใกล้เคียงกับผลภัยแล้งที่เกิดขึ้นในปี 2562 - 2563

จังหวัด	กรณีที่ 1 พื้นที่เสียหายสิ้นเชิง ปีเพาะปลูก 2566/67		กรณีที่ 2 พื้นที่เสียหายเท่ากับพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง ปีเพาะปลูก 2562/63	
	คาดการณ์พื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในเขตชลประทาน (ไร่)	มูลค่าผลกระทบพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในเขตชลประทาน (ล้านบาท)	พื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในเขตชลประทาน (ไร่)	มูลค่าผลกระทบพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในเขตชลประทาน (ล้านบาท)
	-1	-2	-3	-4
กำแพงเพชร	591,754	3,728.56	97,028	611.36
ตาก	27,599	152.65	808	4.47
นครสวรรค์	368,554	2,479.01	26,969	181.4
พิจิตร	341,350	2,261.45	54,582	361.61
พิษณุโลก	520,878	3,229.21	148,696	921.85
สุโขทัย	121,804	699.61	77,255	443.73
อุตรดิตถ์	126,547	829.4	24,989	163.78
ภาคเหนือ	2,098,484	13,379.89	430,327	2,688.20
กรุงเทพมหานคร	115,117	768.48	74,734	498.9
ฉะเชิงเทรา	387,430	2,660.93	124,833	857.37
ชัยนาท	601,839	4,042.06	93,613	628.72
นครนายก	97,071	645.06	0	0
นครปฐม	149,531	1,169.39	133,041	1,040.43
นนทบุรี	112,764	825.88	63,376	464.17
ปทุมธานี	339,218	2,453.50	114,860	830.76
พระนครศรีอยุธยา	1,035,988	7,483	416,630	3,009
ลพบุรี	425,623	2,737.84	49,565	318.83
สมุทรปราการ	25,146	173.22	15,733	108.38
สมุทรสาคร	418	2.91	3,711	25.83
สระบุรี	330,894	2,192.18	50,319	333.36
สิงห์บุรี	332,479	2,263.30	29,846	203.17
สุพรรณบุรี	928,053	6,919.27	454,878	3,391.42
อ่างทอง	364,087	2,389.95	43,251	283.91
ภาคกลาง	5,245,657	36,726.59	1,668,390	11,994.44
รวม	7,344,142	50,106.48	2,098,717	14,682.64

ที่มา : จากการคำนวณโดย ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 6 กันยายน 2566)

หมายเหตุ : (1) พื้นที่เสียหายสิ้นเชิง หรือพื้นที่เสียหายเท่ากับพื้นที่คาดการณ์พื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2566/2567 ของกรมชลประทาน

(2) มูลค่าผลกระทบ คำนวณได้จากพื้นที่(ไร่) x ผลผลิตต่อไร่ของแต่ละจังหวัด x ราคาเฉลี่ยรายเดือนของแต่ละจังหวัด ปี 2566

(3) พื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2562/2563 ของกรมชลประทาน

(4) มูลค่าผลกระทบ คำนวณได้จากพื้นที่(ไร่) x ผลผลิตต่อไร่ของแต่ละจังหวัด x ราคาเฉลี่ยรายเดือนของแต่ละจังหวัด ปี 2566

ข้อเสนอแนะ และแนวทาง/มาตรการป้องกันและบรรเทาผลกระทบด้านการเกษตร

ข้อเสนอแนะ

- ▶ 1) บริหารจัดการน้ำในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบให้ครอบคลุมพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยการเตรียมหาแหล่งน้ำใกล้เคียง/สำรอง และมีเครือข่ายหน่วยบริการช่วยเหลือในพื้นที่แบบครบวงจร นอกจากนี้ควรมีการบริหารจัดการด้านการเกษตรควบคู่ไปด้วย เช่น พื้นที่แปลงใหญ่ มีการวางแผนใช้น้ำให้เพียงพอ และการปรับเปลี่ยนการผลิตเพื่อลดความเสี่ยง รวมถึงการลดผลกระทบจากการเกิดจุดความร้อนจากความแห้งแล้งของสภาพอากาศ การลดฝุ่นละอองที่ฟุ้งกระจายในอากาศที่ส่งผลต่อสุขภาพของประชาชน
- ▶ 2) ในช่วงสถานการณ์การเกิดภัยพิบัติทางการเกษตรควรมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่เป็นผู้ตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำร่วมกับประชาชน
- ▶ 3) แนวทางให้ความช่วยเหลือควรประเมินความเสียหายตามกลุ่ม/ชนิดของพืชให้ชัดเจน เพื่อให้ได้มาตรการ/นโยบายที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ
- ▶ 4) การประเมินมูลค่าความเสียหายควรมีความสอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่มีมูลค่าสูงขึ้น
- ▶ 5) ประชาสัมพันธ์เรื่องสถานการณ์เอลนีโญ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบโดยตรง ต่อพื้นที่การเกษตร ให้เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องตระหนักและเตรียมความพร้อมรับมือ